

دسته‌بندی انتقادات وارد شده به «منشور حقوق شهروندی»

نادرستی جایگاه تولید منشور

۱. روشن نبودن جایگاه حقوقی منشور در نظام حقوقی کشور
 - ۱/۱. منشور بمثابة یک مرامنامه؛ عهده‌ی نانوشته بین رئیس‌جمهور و وزرا
۲. عدم تحقق اهداف منشور به دلیل درگیر نکردن دو قوه مقننه و قضائیه
 - ۱/۲. تعهد دولت به مسائلی که اختیاری در آن‌ها ندارد، با انتشار منشور
 - ۲/۲. وظیفه داشتن هر سه قوه در حفاظت از حقوق شهروندی
 - ۳/۲. عدم قدرت دولت در برداشتن این بار
 - ۴/۲. غفلت از شبکه گسترده قضایی قوه قضائیه در توانمندی حفظ حقوق شهروندی

نواقص کیفی در نگارش منشور

۱. عدم صراحت منشور
 - ۱/۱. بسنده کردن به الفاظ کلی تفسیربردار
 - ۱/۱/۱. مقید کردن آزادی‌ها به قیدهای مبهم قابل تفسیر نادرست
 - ۲/۱. عدم ذکر واژه‌های «برابری» و «مساوات» جز در چند مورد مبهم
 - ۳/۱. توجه نکردن به ظرافت‌های حقوقی در نگارش سند
۲. تعریف نشدن شهروند و حقوق شهروندی در این سند
 - ۱/۲. درک ضعیف نویسندگان آن از حقوق شهروندی
 - ۲/۲. عدم بیان تفاوت حقوق شهروندی با حقوق مدنی و حقوق بشر
۳. فاقد «جسارت» بودن منشور
۴. اشتباه در استفاده از رویکرد کلاسیک به حقوق شهروندی
 - ۱/۴. ضرورت استفاده از رویکرد تلفیقی همه‌جانبه
 - ۲/۴. لیبرالی و فردگرایانه بودن رویکرد کلاسیک
 - ۳/۴. توجه به آزادی‌های گروهی، حقوق جمعی، توسعه پایدار و محیط‌زیست در رویکرد تلفیقی
۵. عدم استفاده از فقه شیعه و قرآن کریم در تدوین منشور
 - ۱/۵. هم‌خوانی نداشتن با نگرش دینی
 - ۱/۱/۵. لغو سهمیه‌بندی جنسیتی دانشگاه‌ها
۶. داشتن گسست درونی؛ طبقه‌بندی شدن شهروندان در سند حقوق شهروندی
 - ۱/۶. تعریف زنان در خدمت به خانواده و بارآوری نسل
 - ۲/۶. تقسیم شهروندان به
 - ۱/۲/۶. نخبه و غیرنخبه
 - ۲/۲/۶. زن و مرد
 - ۳/۲/۶. سرمایه‌دار و فاقد سرمایه
 - ۴/۲/۶. ثروتمند و فقیر

- ۵/۲/۶. مفید و مجرم، معتاد، سالخورده
- ۳/۶. طبیعی تلقی شدن نابرابری‌های اجتماعی در این سند
۷. فقدان تعریف از جرم سیاسی
- ۱/۷. تفاوت نگذاشتن میان جرم سیاسی با سایر جرائم؛ اشکال منشور
۸. عدم بحث از مشارکت سیاسی
۹. صحبت از «انسان مطیع و اقتصادی» به جای بحث از «انسان انقلابی» در منشور
۱۰. عقب‌تر بودن از قانون اساسی
- ۱/۱۰. عدم ذکر پاره‌ای از حقوق اعطا شده به ملت در قانون اساسی
- ۲/۱۰. محو کردن پاره‌ای وظایف دولت به سازمان‌های غیردولتی

نواقص در حقوق ذکر شده منشور

۱. عدم ذکر «اقلیت‌های دینی»
۲. کم‌رنگ بودن بخش‌های مربوط به حقوق «اقلیت‌ها» در منشور
۳. عدم توجه به «پناهندگان» و «مهاجرین»
- ۱/۳. توجه نکردن به حقوق میلیون‌ها پناهنده ساکن کشور
- ۲/۳. عدم پرداختن به وظیفه دولت در قبال «افغان‌ستیزی»های آشکار
- ۳/۳. خلأ قانونی جرم نبودن رفتارهای نژادپرستانه
۴. نپرداختن به «حق نافرمانی مدنی» برای الزام دولتمردان به مطالبات مردمی
- ۱/۴. ذکر نشدن «حق تجمع و تظاهرات مسالمت‌آمیز»
- ۲/۴. عدم ذکر «حق اعتصاب» و ایجاد نهادهای صنفی و سندیکایی
۵. ذکر نشدن حقوق «ارباب رجوع»
۶. نیامدن حقوق «غیرمهم» شهرداری در منشور
- ۱/۶. اکتفا به ذکر «مهم‌ترین حقوق شهروندی» در فصل دوم
۷. نپرداختن به بحث «آزادی‌های گروهی»
- ۱/۷. توجه به آزادی سازمان‌های مردم‌نهاد؛ فراتر از آزادی‌های فردی
۸. عدم ذکر حق «دسترسی به اینترنت» در منشور
۹. توجه نشدن به «شایسته‌سالاری» در تعیین مناصب
۱۰. نداشتن تمهیدی برای جلوگیری از خشونت‌های قانونی و فراقانونی نسبت به شهروندان
۱۱. سکوت نسبت به آزار جنسی زنان و کودک‌آزاری

موانع اجرایی منشور

۱. اجرا نشدن قوانین موجود؛ مهم‌ترین مشکل شهروندی
- ۱/۱. تحقق نیافتن حقوق اقوام و اقلیت‌ها به دلیل اجرا نشدن قانون اساسی
- ۲/۱. تکراری بودن منشور نسبت به قانون اساسی و قوانین عادی
- ۱/۲/۱. نداشتن مطلب جدید نسبت به قوانین موجود
- ۳/۱. وضع قانون جدید؛ یکی از راه‌های گریز از فشار اجتماعی، برای عدم اجرای قوانین موجود
- ۴/۱. وجود پاره‌ای قوانین متروک‌مانده در کشور
۲. افزایش آشفته‌گی اجتماعی در صورت عملی نشدن منشور با توجه به توقعاتی که ایجاد می‌کند
۳. عدم تحقق منشور به دلیل نبود نظارت مردمی

- ۱/۳. ضرورت حضور کارشناسان در فضای خالی میان قانون و مردم
- ۲/۳. ضرورت از پایین به بالا بودن روند تولید منشور حقوق شهروندی
- ۱/۲/۳. تنظیم منشور حقوق شهروندی توسط انسان‌های آزاده، نه دولت
- ۲/۲/۳. عدم قدرت دولت بر اعطای حقی که مردم خودشان آن حق را دارند
- ۳/۳. به رسمیت شناخته نشدن نظارت مردمی در این منشور
- ۴/۳. نبود مرکزی در کشور برای رسیدگی به شکایت‌های حقوق شهروندی
- ۵/۳. جرأت داده نشدن به گروه‌های مردمی برای احقاق حقوق خود
۴. ایرادات سازوکار اجرایی منشور
 - ۱/۴. اشاره نشدن به ترکیب اعضای نهاد ذکر شده در فصل سوّم
 - ۱/۱/۴. تبدیل شدن این نهاد به پاتوقی سیاسی برای فرصت‌طلبان
 - ۲/۱/۴. باید متشکل از خود شهروندان باشد، نه دولتمردان
 - ۳/۱/۴. ضرورت حضور نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد در سازوکار آن
 - ۴/۱/۴. عدم حضور زنان، اقوام و اقلیت‌ها در این سازوکار
 - ۲/۴. ضمانت اجرایی نداشتن مواد منشور
 - ۱/۲/۴. ضمانت اجرایی نداشتن؛ ابتدا و مقدمه ایجاد دیکتاتوری
۵. نبود عزم در دولتمردان برای تحقق حقوق شهروندی
 - ۱/۵. کافی نبودن تولید قانون برای تحقق حقوق شهروندی
 - ۲/۵. عدم اجرای قوانین «رعایت حریم خصوصی» در حال حاضر
 - ۳/۵. نادیده گرفتن حقوق افراد توسط «حراست»‌های وزارتخانه‌های دولتی
 - ۴/۵. وضع قانون جدید؛ یکی از راه‌های گریز از فشار اجتماعی، برای عدم اجرای قوانین موجود
 - ۵/۵. تلاش برای رفع موانع حقوق شهروندی به جای تدوین منشور

نقد منشور حقوق شهروندی

علی اکبر گرجی

نصرت‌هابت علم‌دانشگاه شهید بهشتی

تاکتیکی که دوستان بزرگوار در تدوین منشور به کار گرفته اند، تاکتیک خوبی نبوده است. زیرا مشکل ما در نبود قانون نیست، مشکل اصلی ما اجرا نشدن قوانین است

چرا دولت در زمینه آزادی دسترسی شهروندان به اینترنت حقی را برای شهروندان تعریف نکرده است؟

تکرار کردن قوانین موجود درد را دوا نمی کند

رویکرد کلاسیک رویکردی بیشتر لیبرال و فردگرایانه است

رویکرد تلفیقی رویکردی است که سنت های مختلف حقوق شهروندی در آن دیده می شود و آزادی های گروهی، حقوق جمعی، توسعه پایدار، محیط زیست و همچنین آزادی های فردی در آن مورد توجه قرار می گیرد

به جای اینکه از مکتب کلاسیک حقوق شهروندی برای تدوین این منشور استفاده کنند، از رویکرد تلفیقی استفاده می کردند تا منشور همه جانبه تر باشد

برخی از حقوق شهروندی در اختیار دولت نیست

این سازمان نیز به پاتوقی سیاسی برای گروهی از فرصت طلبان سیاسی بدل شود

به ترکیب عضوی مرکز ملی حقوق

مرکز یا نهاد ملی حقوق شهروندی باید متشکل از خود شهروندان باشد

از طرف دولت و سازمان های مردم نهاد نیز باید اعضای در این سازمان حضور داشته باشند

فقه شیعه نیز در خصوص حقوق شهروندی مسایلی را بیان کرده که محور قرار دادن این مولفه ها می تواند کمک بزرگی به تحقق حقوق شهروندی بکند

قرآن کریم به این مهم تاکید ویژه داشته و همواره رعایت حقوق انسانها و تلاش برای صیانت از حق مظلومان را از اصلی ترین فرامین خود قرار داده است

سید سلمان ذاکر

بازرس قضایی کل کشور

به این معنا نیست که اگر حقوق شهروندی در کشور رعایت نمی شود به خاطر خلاء قانونی است

مهم تر از این مباحث، وجود عزم و اراده برای رعایت حقوق شهروندی است

وجود قانون، 10 درصد مشکل را برطرف می کند و 90 درصد آن مربوط به عزم و اراده متولیان امور برای رعایت حقوق شهروندی و صحت گذشتن بر این موضوع است

همه از وضعیت تلفن ها، وبلاگ ها و ... گله مند هستند

از جمله موضوعات مهم در حقوق شهروندی، رعایت حریم خصوصی است

حل این مشکل نیاز به قانون ندارد جلوی آن را دولت می تواند بگیرد

حراست وزارتخانه ها که دیگر دست دولت است و می تواند جلوی این اقدامات را بگیرد

در حراست ها و گزینش های وزارتخانه ها ببینید چگونه عمل می کنند

این ها همه به نادیده گرفتن حق آزادی بیان و آزادی عقیده و امثال آن برمی گردد

موسوی لاری

وزیر سابق کشور

این سند دچار گسست درونی است

در برخی جاها اساساً از شمول شهروندی خارج شده اند

ذکری از مشورت با گروه های اجتماعی در بین نیست

رویکردی که باعث شده

منشوری از این دست از

سوی دولت نوشته شود

حتی امر نظارت مردمی نیز در آن به رسمیت شناخته نشده

هیچ نوع ضمانتی برای اجرای آن نیز در صورت عدم تمایل دولت در نظر گرفته نشده است

هیچ صراحتی ندارد

روشن نیست که منظور از «بازخوانی» چیست و «شناسایی» و «اعلان» به چه معناست

در این منشور نه «حقوق» و نه «شهروندی» و نه «حقوق شهروندی» تعریف نشده اند

این سند همه ایرانیان را شهروند تلقی نمی کند و آنها را

دارای مراتب می داند

نویسندگان درک ضعیفی از شهروندی و بالطبع حقوق شهروندی دارند و آن را با چیزهای دیگری اشتباه گرفته اند

به نظر نمی آید که با این سند وضعیت معیشتی همه مردم در راستای تقویت مشارکت و مسئولیت افراد بهبود یابد

حقوق شهروندی اگر باعث تسهیل قانون در راستای تقویت مشارکت

در امور همگانی نشود، بلاموضوع است

تأثیری بر دیگر حقوق اتباع ایرانی... ندارد

از مشارکت سیاسی خبری نیست

واژه گانی همچون «مساوات» و «برابری» جز یکی دو بار؛ آنها با ابهام در این سند به کار نرفته اند

فقدان تعریف از جرم سیاسی

میان جرم سیاسی با دیگر جرائم فرقی گذاشته نشده است

هیچ نوع تمهیدی برای جلوگیری از انواع خشونت های قانونی و فراقانونی و غیرقانونی نسبت به شهروندان پیش بینی نشده است

پدیده هایی همچون آزار جنسی زنان و کودک آزاری که از پدیده های شایع در جامعه ما هستند، در این سند با سکوت کامل مواجه شده اند

فاطمه صادقی

نعال حقوق زنان

برخی «نخبه» اند و برخی «غیرنخبه»

برخی زن و برخی مرد

برخی سرمایه دار و عده ای دیگر فاقد سرمایه

برخی ثروتمند و معطلوب و عده ای دیگر فقیر و نامطلوب

برخی مفید و عده ای دیگر مجرم، معتاد، سالخورده، و نامطلوب

این طبقه بندی با برابری زیربنایی مغایرت دارد و نابرابری های اجتماعی و بشر ساخته را طبیعی تلقی کرده است

استقلال در تفسیر شریعت نیز در آن به رسمیت شناخته نشده

بلکه هویت دینی بر تفسیر خاصی از شریعت مبتنی و همه شمول شده است

در پیش نویس منشور حقوق شهروندی، انسان ایرانی عمدتاً فردی مطیع و

اقتصادی در نظر گرفته شده است که در بهترین حالت به مشارکت اجتماعی

روی می آورد. متکی بر همین ذهنیت در هیچ کجای آن به انقلاب به عنوان

نقطه آغازین اشاره نشده است

این سند با روح حاکم بر قانون اساسی و برخی از مفاد آن در تعارض است

در مواردی از مفاد قانون اساسی هم عقبتیر است و حتی حقوقی را که در قانون اساسی بر آن تصریح شده از مردم ستانده است

وظایفی را که بر اساس قانون اساسی بر عهده دولت است، از روی دوش دولت برداشته و آن را به «سازمان های غیردولتی» محول کرده است

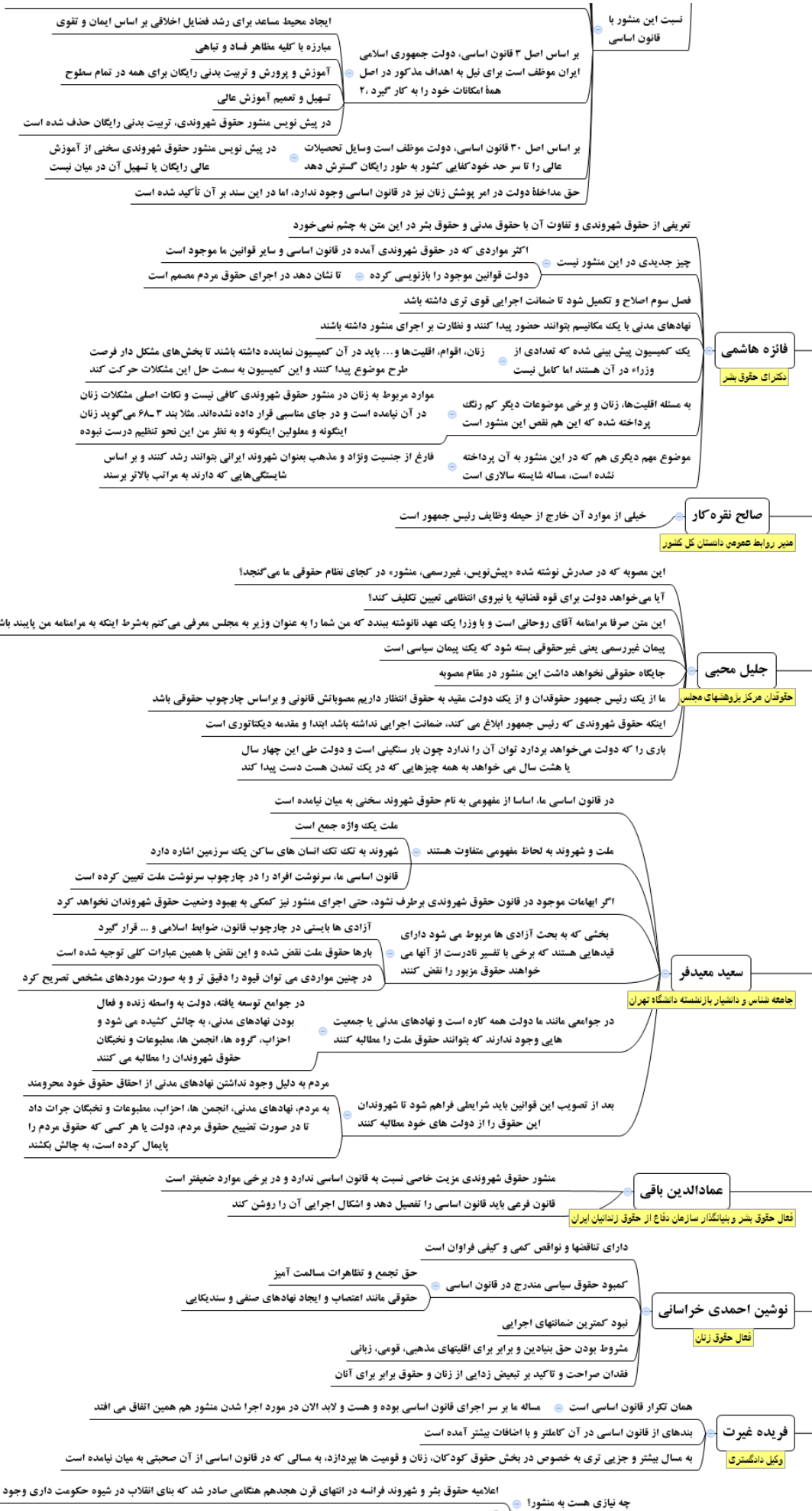
ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی

مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی

بر اساس اصل 3 قانون اساسی، دولت جمهوری اسلامی

نسبت این منشور با

قانون اساسی

محمد منصوری بروجنی

دانشجوی دکتری حقوق عمومی

